

Sociológia — nový časopis Sociologického ústavu SAV

Vydavateľstvo SAV, Bratislava

V Bratislavě vyšlo první číslo tohoto nového časopisu. Jeho program podává akademik Sirácky v redakčním úvodníku, kde vyzdvihuje nutnost prosazovat na stránkách časopisu „marxistickou principiálnost, straníckosť a spoločenskou socialistickou angažovanosť sociologie“. Považuje za potrebné pro rozvoj slovenského sociologického myšlení analyzovať, hodnotiť a prehodnocovať prácu vykonanú v minulosti v oblasti sociologie i historického materializmu a soustavně rozvíjať sociologickú teóriu na základe empirického zisťovania spoločenských javů exaktními metodami. Vedle této obecné teoretické a metodologickej problematiky bude časopis zameraný predovšetkým na problémy rozvoje našej spoločnosti, zvlášte pak na problémy sociálneho systému a sociálnej štruktúry Slovenska, na otázky sociálnej stratifikácie a mobility (změny a přesuny ve skladbě dělnické třídy, roľníctva a inteligencie), a ďalej na problémy špeciálnych sociologických disciplín. Časopis se také nebude vyhýbat príspevkům z „hraničných“ oblastí ani z príbuzných viedňích oborů, pokud budú vyhovovať požiadavkám kladeným na vedeckú úroveň a spoločenskú i vedeckú dôležitosť zisťovaného problému.

První stať Jána Pašiaka se zabýva sociológiou na Slovensku v rokoch 1957–1967. Dušan Sagar a v príspevku *Prejavy a podmienky spoločensko-ekonomickej iniciatívy sociálnych skupín* JRD pojednávajú o dôležitom aspekte kolektívneho hospodárenia zemeďľských družstiev a Teodor Ollík v *Návrhu ideovej koncepcie dejín slovenskej sociológie* chce prispieť k vyjasneniu názorů na niektoré hlavné problémy ideovej a metodologickej. Sociológiu jako študijným oborom na Komenského univerzite v Bratislavě se zabýva Jozef Karásek. Príspevok Jána Pichni nese názov *Fluktuácia v hliníkární v Ziaři nad Hronom*, Anna Zemková a Ján Zemko pak pojednávajú o sociológii urbanizmu a bydlení. O ojedinelém sociologickém výskumu žebračú, v predstavení Jánom Feješom, pojednávajú A. Hirner v poslednej stati tohoto čísla časopisu, *Sociologický výskum špičky 160 rokov*.

Rubrika „Zo sociologického života“ zachycuje v řadě informativních příspěvků aktualitu z této oblasti — referuje o pořádaných seminářích, kolokviích, konferenciích, symposiích, o hostech slovenských sociológů z ciziny, atd. V rubrice recenzí se referuje

o osmi knihách slovenských autorů a rubrikou anotací 1. číslo Sociológie končí.

Můžeme jen dodat, že objevení tohoto časopisu velmi vítáme a přejeme mnoho zdaru do další práce.

—Mj—

Metody empirického sociálneho bádání

(Methoden der empirischen Sozialforschung), Peter Atteslander a kol., nakladatelství Walter de Gruyter a spol., Berlín 1969 — 1229/1229, výtisk edice Göschel, s. 313.

Přes svůj stránkový rozsah je tato knížka malého formátu a její bohatý obsah představuje velmi komplexní informaci pro všechny, kteří se zabývají výzkumnými problémy v oblasti sociálních věd. Může sloužit jako přehledný zdroj informací nejen studentům, ale i pracovníkům ve výzkumu, které může poměrně velmi přesně informovat o hraničních oborech. Jejich deset kapitol je zvlášte cenných pro precizní definici problémů i stále odkazy na možné zdroje chyb a omylů.

První kapitola, nazvaná *Empirické sociální bádání jako věda zkušenosti*, se zabývá zákonitostmi vytváření hypotéz, položení problému, zkoumání hypotéz a jejich logické štruktúry, empirickými teoriemi, užíváním teorií i otázkami výuky výzkumu.

Další kapitola hovoří o analýze dokumentů a v jednotlivých pasážích se zamýšlí nad jejich tříděním podle závažnosti a průkaznosti.

Třetí kapitola se zabývá technikou kladení otázek, způsoby kladení otázek a druhy interviewu. Pro autory některých našich dotazníkových výzkumů, které se velmi často prohřešují proti mnoha zásadám vedeckého přístupu k problému, by tato kapitola byla pravým pozhňáním, kdyby ji přečetli s pozorností příslušející jejímu významu.

Dále se rozebírá pozorování samotné. V této kapitole jsou zvlášte cenné kritické rozborů druhů a úrovní pozorování a poukazy na hlavní zdroje chyb.

Pátá kapitola hovoří o problémech experimentu, šestá o použití matematických a statistických metod. Z dalších kapitol stojí zvlášte za zmínku pasáž věnovaná sociometrii a kapitola *Použití dat, jejich příprava, analýza a interpretace, jakož i strategie výzkumu*.

Vcelku lze knížku bernského profesora Petra Atteslandera velmi ráde doporučit všem zájemcům a vyjádřit politování, že asi nebude přeložena do češtiny.

P. V.